Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (sjätte avdelningen)

den 27 september 2012*

”Konkurrens — Konkurrensbegränsande samverkan — Den nederländska marknaden för vägbitumen — Beslut i vilket en överträdelse av artikel 81 EG konstateras — Ansvar för överträdelsen — Böter — Samarbete under det administrativa förfarandet — Betydande mervärde — Likabehandling”

I mål T-347/06,

Nynäs Petroleum AB, Stockholm (Sverige),

Nynas Belgium AB, Stockholm,

företrädda av A. Howard, barrister, M. Dean och D. McGowan, solicitors,

sökande,

mot

Europeiska kommissionen, företrädd av F. Castillo de la Torre, i egenskap av ombud, biträdd av advokaten L. Gyselen,

svarande,

angående en talan om i första hand ogiltigförklaring av kommissionens beslut K(2006) 4090 slutlig av den 13 september 2006 om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] (ärende COMP/F/38.456 – Bitumen (Nederländerna)) och i andra hand nedsättning av de böter som påförts sökandena i nämnda beslut,

meddelar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen)

sammansatt av ordföranden M. Jaeger samt domarna N. Wahl och S. Soldevila Fragoso (referent),

justitiesekreterare: handläggaren N. Rosner,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 15 juni 2011,

följande

* Rättegångsspråk: engelska.

Dom

Bakgrund till tvisten

1 Den huvudsakliga verksamheten i Nynaskoncernen består av framställning och saluföring av bitumen och nafteniska oljor. Nynäs Petrolium AB (nedan kallat Nynäs AB), Sverige, är Nynaskoncernens moderbolag och var verksamt på bitumenområdet på den europeiska kontinenten genom det belgiska bolaget Nynas NV/SA (nedan kallat Nynas NV), till 100 procent ägt av Nynäs AB. Nynas NV tillverkade bitumen vid ett raffinaderi i Antwerpen (Belgien), varav en del salufördes i Nederländerna. Den 14 februari 2003 överfördes Nynas NV:s saluföring av bitumen i Europa till det svenska dotterbolaget Nynas Belgium AB (nedan kallat Nynas Belgium), som ägdes till 100 procent av Nynäs AB. Den 31 december 2007 överfördes tillgångarna i Nynas Belgium till Nynas NV, men Nynas Belgiums aktieinnehav i Nynas NV uppgick även fortsättningsvis till 99,99 procent.

2 I skrivelse av den 20 januari 2002 informerade bolaget British Petroleum (nedan kallat BP) Europeiska gemenskapernas kommission om att det skulle finnas en konkurrensbegränsande samverkan på marknaden för vägbitumen i Nederländerna. BP ansökte även om att få immunitet mot böter i enlighet med kommissionens meddelande av den 19 februari 2002 om immunitet mot böter och nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 45, s. 3) (nedan kallat meddelandet om samarbete).

3 Den 1 och den 2 oktober 2002 utförde kommissionen oanmälda inspektioner, bland annat i Nynas NV:s lokaler i Belgien. Kommissionen begärde att ett flertal bolag skulle inkomma med upplysningar. Nynas NV fick en sådan begäran den 30 juni 2003. Efter det att Nynas Belgium upplyst kommissionen om att bolaget köpt tillbaka bitumenverksamheten från Nynas NV riktade kommissionen ytterligare en begäran om upplysningar till bolaget den 23 juli 2003, som Nynas Belgium besvarade den 2 oktober 2003. Kommissionen sände en ny begäran om upplysningar den 10 februari 2004, som Nynäs AB besvarade den 25 mars 2004, och en sista den 5 april 2004, som denna gång besvarades av Nynas Belgium den 22 maj 2004 och – med kompletterande uppgifter – den 19 oktober 2004.

4 Den 18 oktober 2004 inledde kommissionen ett förfarande och utfärdade ett meddelande om invändningar som den 19 oktober 2004 riktades till flera bolag, däribland sökandena Nynäs AB och Nynas Belgium. Den 24 maj 2005 besvarade sökandena var för sig detta meddelande om invändningar.

5 Efter det muntliga hörandet av de berörda bolagen den 15 och den 16 juni 2005 inkom sökandena med förtydliganden av sina uttalanden avseende ExxonMobil, en leverantör av bitumen som kommissionen inte hade vidtagit några sanktioner mot. Kommissionen hade stött sig på dessa uttalanden i meddelandet om invändningar, och de hade bestritts av flera av de närvarande vid det muntliga hörandet. Förtydligandena kommunicerades med samtliga deltagare vid det muntliga hörandet och gav upphov till flera reaktioner.

6 Kommissionen antog den 13 september 2006 beslut K(2006) 4090 slutlig om ett förfarande enligt artikel 81 [EG] (ärende COMP/F/38.456 – Bitumen (Nederländerna)) (nedan kallat det angripna beslutet), vilket delgavs sökandena genom skrivelse av den 26 september 2006. En sammanfattning offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 28 juli 2007 (EUT L 196, s. 40).

7 I det angripna beslutet angav kommissionen att de bolag som beslutet var riktat till hade deltagit i en sammanhängande och fortlöpande överträdelse av artikel 81 EG. Överträdelsen bestod i att, för köp och försäljning av vägbitumen i Nederländerna, tillsammans och regelbundet under de berörda perioderna ha fastställt bruttopriset, en enhetlig rabatt på bruttopriset till de vägbyggnadsföretag som deltog i den konkurrensbegränsande samverkan och en mindre maximirabatt på bruttopriset till andra vägbyggnadsföretag.

8 Sökandena ansågs vara medansvariga till denna överträdelse, för tiden den 1 april 1994–15 april 2002, och ålades att solidariskt betala böter på 13,5 miljoner euro.

9 Vad gäller beräkningen av böterna gjorde kommissionen bedömningen att överträdelsen var mycket allvarlig med beaktande av överträdelsens art, även om den berörda geografiska marknaden var begränsad (skäl 316 i det angripna beslutet).

10 För att ta hänsyn till dels den specifika betydelsen av det otillåtna beteende som varje enskilt företag som deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan hade gjort sig skyldigt till, dels dess verkliga inverkan på konkurrensen, gjorde kommissionen skillnad på de berörda företagen i enlighet med deras relativa betydelse på den relevanta marknaden, beräknad utifrån deras marknadsandelar. Kommissionen delade således upp företagen i sex kategorier.

11 Mot bakgrund av dessa överväganden fastställde kommissionen ett utgångsbelopp för sökandena på 7,5 miljoner euro (skäl 322 i det angripna beslutet).

12 Vad gäller överträdelsens varaktighet ansåg kommissionen att sökandena hade deltagit i en långvarig överträdelse, eftersom den hade pågått i över fem år. Kommissionen slog fast att överträdelsen totalt varat i åtta år, från den 1 april 1994 till den 15 april 2002, och höjde följaktligen utgångsbeloppet med 80 procent (skäl 326 i det angripna beslutet). Böternas grundbelopp, fastställt på grundval av överträdelsens allvar och varaktighet, bestämdes således till 13,5 miljoner euro för sökandena (skäl 335 i det angripna beslutet).

13 Kommissionen fann att det inte förelåg några försvårande omständigheter i sökandenas fall. Kommissionen ansåg vidare att det inte förelåg några förmildrande omständigheter. Att det skulle ha förelegat ett tredje skikt i den konkurrensbegränsande samverkan som företaget Nynas (nedan kallat Nynas) uteslutits från, var inte något som kunde beaktas i detta hänseende (skäl 354 i det angripna beslutet). Kommissionen avslog slutligen sökandenas begäran att såsom en förmildrande omständighet beakta deras effektiva samarbete – som utgjordes av deras svar på kommissionens begäran om upplysningar, det faktum att de vidgått omständigheterna samt det att de infört en policy med sanktionsåtgärder och förebyggande åtgärder i detta avseende (skälen 367–371 i det angripna beslutet).

14 Eftersom kommissionen inte ansåg att de upplysningar som sökandena lämnat hade ett betydande mervärde fann den inte anledning att tillämpa 2002 års meddelande om samarbete (skälen 389–393 i det angripna beslutet).

Förfarandet och parternas yrkanden

15 Sökandena väckte förevarande talan genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 4 december 2006.

16 Mot bakgrund av referentens rapport beslutade tribunalen (sjätte avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet. Som en åtgärd för processledning enligt artikel 64 i rättegångsreglerna ställde tribunalen vissa frågor som parterna besvarade inom den utsatta fristen.

17 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens muntliga frågor vid förhandlingen den 15 juni 2011.

18 Eftersom en domare på sjätte avdelningen hade fått förhinder, utsåg tribunalens ordförande, med stöd av artikel 32.3 i tribunalens rättegångsregler, sig själv så att sammansättningen blev fullständig.

19 Genom beslut av den 18 november 2011 återupptog tribunalen (sjätte avdelningen), i sin nya sammansättning, det muntliga förfarandet. Parterna underrättades om att de skulle ges möjlighet att utveckla sin talan vid en ny förhandling.

20 Genom skrivelser av den 25 respektive den 28 november 2011 underrättade kommissionen och sökandena tribunalen om att de avstod från att höras ytterligare en gång.

21 Tribunalens ordförande beslutade därför att avsluta det muntliga förfarandet.

22 Sökandena har yrkat att tribunalen ska

— ogiltigförklara artikel 1 i det angripna beslutet i den del Nynäs AB görs solidariskt ansvarigt för överträdelsen,

— ogiltigförklara artikel 2 i det angripna beslutet i den del de påförs böter till ett belopp om 13,5 millioner euro, eller, i andra hand, sätta ned dessa böter till ett lämpligt belopp, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

23 Kommissionen har yrkat att tribunalen ska

— ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

1. *Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet*

24 Till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet har sökandena åberopat endast en grund, nämligen att kommissionen har gjort en uppenbart oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning när den hållit Nynäs AB ansvarigt för sitt dotterbolag Nynas NV:s överträdelse.

Den felaktiga rättstillämpningen

Parternas argument

25 Sökandena har gjort gällande att kommissionen har gjort en felaktig tolkning av rättspraxis avseende ett moderbolags ansvar för sitt dotterbolags agerande (dom av den 16 november 2000 i mål C-286/98 P, Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, REG 2000, s. I-9925, punkterna 27–30) samt att det krävs att ett moderbolag faktiskt varit aktivt delaktigt i dotterbolagets rättsstridiga agerande för att ådra sig ansvar härför.

26 I sitt svar på en skriftlig fråga från tribunalen angående följderna av domstolens dom av den 10 september 2009 i mål C-97/08 P, Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen (REG 2009, s. I-8237), och av den 20 januari 2011 i mål C-90/09 P, General Química m.fl. mot kommissionen (REU 2011, s. I-1), tog emellertid sökandebolagen tillbaka sina argument i den första delen av sin enda grund för yrkandet om ogiltigförklaring, vilka avsåg tolkningen av domen i det ovan i punkt 25 nämnda målet Stora

Kopparbergs Bergslags mot kommissionen. Detta noterades av tribunalen. Sökandena har däremot vidhållit sina argument som avser att bryta presumtionen att ett moderbolag utövar ett avgörande inflytande över ett helägt dotterbolag.

27 Sökandena har således framhållit att presumtionen att ett moderbolag utövar ett avgörande inflytande över sina dotterbolag kan brytas genom att moderbolaget visar att dotterbolaget har handlat självständigt. Kommissionen har dock gjort en felaktig tolkning av rättspraxis genom att kräva att moderbolaget ska bevisa att det inte utnyttjat sin möjlighet att utöva ett avgörande inflytande över dotterbolaget och att dotterbolaget självt fattat alla sina strategiska beslut utan att hänskjuta dessa till moderbolaget. Att framlägga någon sådan bevisning är i praktiken omöjligt och strider mot principen om personligt ansvar (förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757, punkt 63).

28 Sökandebolagen har gjort gällande att ett moderbolag alltid är skyldigt att utöva ett inflytande, även om detta är mycket litet, över sitt dotterbolag. Sökandena har förklarat att det i svensk rätt föreskrivs att moderbolag ska se till att vissa kontrollfunktioner fullgörs avseende deras dotterbolag till skydd för aktieägarna och utomstående, såsom att transaktioner överstigande ett visst belopp måste godkännas, att efterkomma kravet på internrapportering och att moderbolaget ska upprätta en koncernredovisning. Följaktligen har det ålegat kommissionen att göra en bedömning av huruvida moderbolaget utövade ett avgörande inflytande över dotterbolagets agerande på marknaden i fråga och inte enbart på ett generellt och abstrakt plan.

29 Kommissionen har tillbakavisat samtliga av sökandebolagens anförda argument.

Tribunalens bedömning

30 Kommissionen fann i det angripna beslutet (skälen 252–264) att Nynäs AB, i egenskap av moderbolag till det helägda dotterbolaget Nynas NV, hade haft möjlighet att utöva ett avgörande inflytande över dotterbolagets affärspolitik under överträdelseperioden, trots att Nynas NV var den juridiska person som deltog på ett direkt sätt i den konkurrensbegränsande samverkan.

31 Det ska inledningsvis erinras om att unionens konkurrensrätt avser verksamheten i företag (domstolens dom av den 7 januari 2004 i de förenade målen C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P och C-219/00 P, Aalborg Portland m.fl. mot kommissionen, REG 2004, s. I-123, punkt 59) och att begreppet företag i den mening som avses i artikel 81 EG omfattar ekonomiska enheter som var och en består av en enhetlig organisation med personal samt materiella och immateriella tillgångar, vilken på ett varaktigt sätt strävar efter att uppnå ett bestämt ekonomiskt mål – en organisation som kan medverka till en överträdelse av det slag som avses i denna bestämmelse (se tribunalens dom av den 20 mars 2002 i mål T9-/99, HFB m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. II-1487, punkt 54 och där angiven rättspraxis). Begreppet företag ska i detta sammanhang förstås som en ekonomisk enhet, även om enheten i juridisk mening består av flera fysiska eller juridiska personer (domstolens dom av den 14 december 2006 i mål C-217/05, Confederación Española de Empresarios de Estaciones de Servicio, REG 2006, s. I-11987, punkt 40).

32 Ett företag kan hållas ansvarigt för ett annat företags konkurrensbegränsande beteende, om det sistnämnda företaget inte självständigt har bestämt sitt agerande på marknaden, utan i huvudsak har tillämpat instruktioner som det har fått av det förstnämnda företaget, särskilt med hänsyn till de ekonomiska och juridiska band som binder samman företagen (domstolens dom av den 16 november 2000 i mål C-294/98 P, Metsä-Serla m.fl. mot kommissionen, REG 2000, s. I-10065, punkt 27, av den 28 juni 2005 i de förenade målen C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P-C-208/02 P och C-213/02 P, Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, REG 2005, s. I-5425, punkt 117, och i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 58). Ett moderbolag

kan således hållas ansvarigt för ett dotterbolags handlingar när dotterbolaget inte självständigt bestämmer sitt agerande på marknaden, utan i huvudsak tillämpar instruktioner som det får av moderbolaget, och de två företagen utgör en ekonomisk enhet (domstolens dom av den 14 juli 1972 i mål 48/69, Imperial Chemical Industries mot kommissionen, REG 1972, s. 619, punkterna 133 och 134; svensk specialutgåva, volym 2, s. 25).

33 Det är således varken fråga om att moderbolaget skulle ha förmått dotterbolaget att begå en överträdelse, eller, än mindre, om att moderbolaget skulle ha varit delaktigt i denna överträdelse, som gör det möjligt för kommissionen att rikta sitt beslut till moderbolaget i en koncern, utan det är det förhållandet att moderbolaget och dotterbolaget utgör ett enda företag i den ovan angivna betydelsen. Det är nämligen godtaget inom unionens konkurrensrätt att olika bolag som tillhör samma koncern utgör en ekonomisk enhet, och således utgör ett företag i den mening som avses i artiklarna 81 EG och 82 EG, om de berörda bolagen inte självständigt bestämmer sitt agerande på marknaden (förstainstansrättens dom av den 30 september 2003 i mål T-203/01, Michelin mot kommissionen, REG 2003, s. II-4071, punkt 290).

34 I det särskilda fall då ett moderbolag innehar 100 procent av kapitalet i ett dotterbolag som har gjort sig skyldigt till en överträdelse, kan detta moderbolag utöva ett avgörande inflytande över dotterbolagets beteende, och det föreligger en presumtion, som kan motbevisas, att moderbolaget faktiskt utövar ett sådant inflytande (se domen i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 60 och där angiven rättspraxis).

35 Under dessa omständigheter är det tillräckligt att kommissionen visar att moderbolaget innehade hela aktiekapitalet i ett dotterbolag för att presumera att moderbolaget utövade ett avgörande inflytande över dotterbolagets affärspolitik. Kommissionen kan då hålla moderbolaget solidariskt ansvarigt för betalningen av de böter som dotterbolaget ålagts, såvida inte moderbolaget, på vilket det ankommer att bryta presumtionen, kan bevisa att dotterbolaget agerar självständigt på marknaden (se dom i det ovan i punkt 25 nämnda målet Stora Kopparbergs Bergslags mot kommissionen, punkt 29, och i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 61).

36 Sökandena anser att kommissionens tolkning av presumtionen att moderbolaget faktiskt utövar ett avgörande inflytande över sitt helägda dotterbolag gör det omöjligt att bryta denna presumtion.

37 Det framgår emellertid av domstolens praxis att moderbolaget, för att bryta presumtionen att ett moderbolag som innehar 100 procent av kapitalet i sitt dotterbolag faktiskt utövar ett avgörande inflytande över detta, såsom denna presumtion tolkats av kommissionen, måste inkomma med, för bedömning av kommissionen och därefter – i förekommande fall – av unionsdomstolen, alla de uppgifter som det anser kan visa att moderbolaget och dotterbolaget inte utgör en enda ekonomisk enhet, med avseende på de organisatoriska, ekonomiska och juridiska banden mellan dotterbolaget och moderbolaget. Dessa band kan variera från ett fall till ett annat och kan därför inte ges någon uttömmande uppräkning (dom i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 65, och i det ovan i punkt 26 nämnda målet General Química m.fl. mot kommissionen, punkterna 51 och 52). I motsats till vad sökandena har anfört rör det sig således om en motbevisbar presumtion, vilken det ankommer på sökandena att bryta.

38 Sökandebolagen har vidare gjort gällande att de skyldigheter som åligger ett moderbolag enligt nationell rätt gör det omöjligt att bryta presumtionen att ett moderbolag faktiskt utövar ett avgörande inflytande över ett dotterbolag. Tribunalen påpekar härvid att ett bolag inte kan åberopa nationella bestämmelser för att undkomma unionslagstiftningens regler, eftersom de rättsliga begrepp som används inom unionen ska tolkas och tillämpas enhetligt i hela unionen (domstolens dom av den 1 februari 1972 i mål 49/71, Hagen, REG 1972, s. 23, punkt 6). Mot bakgrund av samtliga angivna principer om en sådan presumtion och villkoren för att bryta densamma, förefaller det i vart fall som om de skyldigheter som moderbolag har enligt svensk rätt avseende sina dotterbolag – och som syftar

till att upprätta sträng kontroll över dotterbolagen, till skydd för aktieägarna och utomstående – stärker den presumtion som kommissionen tillämpade i förhållande till Nynäs AB beträffande dess kontroll över sitt dotterbolag Nynas NV.

39 Slutligen har sökandena gjort gällande att den tolkning som kommissionen har gjort av presumtionen att ett moderbolag faktiskt utövar ett avgörande inflytande över ett helägt dotterbolag strider mot principen om personligt ansvar. Sökandena har hänvisat till den rättspraxis som bygger på domen i de ovan i punkt 27 nämnda förenade målen Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, enligt vilken sanktionsåtgärder endast ska vidtas mot en fysisk eller juridisk person på grund av omständigheter som kan hänföras till denna personligen. Sökandena är av uppfattningen att kommissionen, enligt denna princip, inte kan begära att ett moderbolag, för att undgå ansvar för sitt dotterbolags överträdelse, ska styrka att det inte utnyttjat sin möjlighet att utöva ett avgörande inflytande över dotterbolaget och att dotterbolaget självt fattat alla sina strategiska beslut utan att hänskjuta dessa till moderbolaget.

40 Det framgår dock av rättspraxis att det inte på något sätt utgör ett undantag från principen om personligt ansvar, utan kan härledas från just denna princip, att moderbolaget i en koncern som utövar ett avgörande inflytande över dotterbolagen kan åläggas solidariskt ansvar för de senares överträdelser av unionens konkurrensrättsliga regler, eftersom moderbolaget och de dotterbolag över vilket det förra har ett avgörande inflytande nämligen utgör ett enda företag, i den mening som avses i unionens konkurrensrätt, för vilket de är ansvariga. Om detta företag uppsåtligen eller av oaktsamhet åsidosätter konkurrensreglerna, så innebär detta att alla juridiska personer i koncernen blir solidariskt ansvariga (se domen i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 77 och där angiven rättspraxis). Principen om personligt ansvar är således fastställd i rättspraxis (se domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 145, av den 16 november 2000 i mål C-279/98 P, Cascades mot kommissionen, REG 2000, s. I-9693, punkt 78, och av den 11 december 2007 i mål C-280/06, ETI m.fl., REG 2007, s. I-10893, punkt 39), men denna är tillämplig på företag och inte på bolag. Därför kan inte heller denna grund godtas.

41 Mot bakgrund av det anförda finner tribunalen att kommissionen inte gjorde någon felaktig rättstillämpning när den fann att Nynäs AB bar ansvar för de överträdelser som begåtts av dess dotterbolag Nynas NV.

De uppenbart oriktiga bedömningar som gjordes när Nynäs AB ålades ansvar

Parternas argument

42 Enligt sökandebolagen har kommissionen för det första gjort en uppenbart felaktig bedömning genom att inte beakta den stora affärsmässiga självständighet som dotterbolagen inom koncernen åtnjuter. Av deras organisationsschema framgår att transaktioner och strategiska riktlinjer för avdelningen ”Bitumen” i Nederländerna var placerat under Nynas NV och att dess systerbolag som var verksamma inom bitumenbranschen i Europa hade överlåtit viktiga policy- och verksamhetsbeslut på Nynas NV. Moderbolaget fattade endast beslut som avsåg godkännande av vissa transaktioner i undantagsfall, utan att inkräkta på Nynas NV:s självständighet.

43 För det andra har kommissionen, enligt sökandena, gjort en uppenbart felaktig bedömning av Nynäs AB:s och dess dotterbolags agerande på marknaden i fråga. Kommissionen har härvid underlåtit att beakta dels att Nynas NV:s roll enbart var begränsad till förhandling av avtal och tillsättning av tjänster på bitumenmarknaden i Nederländerna, dels att Nynäs AB:s funktion tydligt begränsade sig till frågor om strategisk styrning, totala risker och koncernsamordning och att detta bolag inte hade någon roll på den ifrågavarande marknaden. Det är uppenbart att kommissionen felaktigt har tillskrivit Nynäs AB en avgörande roll vid fastställandet av målen och strategierna på marknaden, trots att tröskelvärdena

för att bolaget skulle behöva ingripa i Nynas NV:s beslutsfattande var mycket höga och det endast var i undantagsfall som transaktioner krävde godkännande. Kommissionen har vidare inte presenterat någon bevisning som styrker Nynäs AB:s roll i Nynas NV:s aktuella konkurrensbegränsande agerande.

44 Sökandena har för det tredje gjort gällande att det var med stöd av väldigt formalistisk bevisning som kommissionen fann att Nynäs AB utövade ett avgörande inflytande över Nynas NV. Kommissionen har tillmätt alltför stor betydelse åt sådana omständigheter som att det förelåg ett rapporteringssystem (*reporting*) mellan Nynas NV och Nynäs AB och en samlad årsredovisning, samt att delar av Nynas NV:s styrelse även ingick i Nynäs AB:s ledning. Vidare har kommissionen inte beaktat den omständigheten att de uppgifter som ålåg *chief business executive* (nedan kallad CBE) för avdelningen ”Bitumen” i Nynas NV begränsade sig till att bistå ledningen i Nynäs AB med information rörande rapportering och analys av finansiella resultat.

45 Kommissionen har bestritt alla de argument som sökandena har framfört.

Tribunalens bedömning

46 Vid prövningen av grunden att kommissionen skulle ha gjort en uppenbart felaktig bedömning när den tillskrev Nynäs AB ansvar för Nynas NV:s överträdelse har tribunalen att ta ställning till huruvida sökandena har förmått lägga fram tillräcklig bevisning för att bryta presumtionen att Nynäs AB utövade ett avgörande inflytande över Nynas NV.

47 Enligt skälen 252–264 i det angripna beslutet fann kommissionen skäl att tillämpa presumtionen att Nynäs AB faktiskt utövade ett avgörande inflytande över Nynas NV under perioden 1 april 1994–15 april 2002, på grund av Nynäs AB:s innehav till 100 procent av det andra bolaget. Kommissionen ansåg härutöver att flera omständigheter beträffande koncernens ledningsstruktur ytterligare förstärkte denna presumtion. Tribunalen finner således att även om Nynas NV innehar en ställning som koncernens europeiska säte på affärsområdet bitumen är bolaget likväl inte behörigt att fatta vissa beslut som rör värden överstigande en viss gräns utan att hänskjuta dessa till Nynäs AB (beslut rörande utgifter för investeringar, eller att förhandla och ingå avtal, bevilja kredit åt kunder och skrota anläggningar). Dessutom är det moderbolaget, genom sin ledningsgrupp, som sätter upp koncernens mål, strategier och övergripande riktlinjer, liksom viktiga beslut avseende koncernbudgeten, stora projekt och samordningen av verksamheten. Vidare har moderbolaget en vertikal struktur, eftersom en del av dess uppgifter delegeras till dotterbolagen med hjälp av kommittéer. Slutligen kommer två av tre styrelseledamöter i Nynas NV från Nynäs AB, där de är verkställande direktör respektive *chief refining officer*. Den tredje ledamoten i Nynas NV:s styrelse är bolagets egen verkställande direktör, som även ingår i Nynäs AB:s ledningsgrupp.

– Nynas NV:s självständighet i fråga om affärspolitiken

48 Även om bedömningen av ett moderbolags inflytande över sitt dotterbolag enligt rättspraxis inte är begränsad till en undersökning av dess affärspolitik i snävare bemärkelse, har unionsdomstolen – såsom påpekats ovan i punkt 37 – dock alltjämt möjlighet att beakta sådana omständigheter som rör affärspolitiken för att bedöma huruvida de två bolagen utgör en enda ekonomisk enhet.

49 Av Nynaskoncernens *organisation book* framgår bland annat att koncernen har en mycket enhetlig och hierarkisk struktur. Koncernen är uppdelad utifrån verksamhetsområden, i tre avdelningar som var och en leds av en CBE. Nynas NV är den avdelning som har ansvar för den operativa och dagliga verksamheten hos samtliga dotterbolag inom avdelningen ”Bitumen”.

50 Den övergripande samordningen av affärsavdelningarna åvilar Nynäs AB:s verkställande direktör, medan den dagliga samordningen av samtliga dotterbolag sköts av koncerngemensamma specialiserade kommittéer (*corporate functional managers* och *coordinators*), bland annat i fråga om

försäljning. Dessa kommittéer, av vilka majoriteten lyder direkt under moderbolaget medan vissa styrs direkt av dotterbolagen, är skyldiga att fortlöpande rapportera direkt till moderbolagets verkställande direktör och vice verkställande direktör. Varje affärsavdelnings CBE ingår som fast medlem i moderbolaget Nynäs AB:s ledningsgrupp, som härutöver består av Nynäs AB:s verkställande direktör och vice verkställande direktör. Ledningsgruppen ansvarar för att månadsvis besluta i frågor gällande mål, strategi, inriktning och budget på koncernnivå, samt i frågor gällande koncernens stora projekt och funktionella samordning.

51 Även om sökandebolagen har vidhållit att varje CBE endast rapporterar en månatlig analys av de finansiella resultaten utan att informera fortlöpande om beslut rörande inköp och försäljning, visar en undersökning av koncernens organisation att moderbolaget är nära och regelbundet delaktigt i dotterbolagens verksamhet genom ledningsgruppen och de specialiserade kommittéerna. Sökandena har för övrigt inte åberopat något som kan styrka att Nynäs AB inte utnyttjat möjligheten att utöva ett avgörande inflytande över Nynas NV. Den omständigheten att Nynas NV fört en relativt självständig affärspolitik, under vissa tröskelvärden, kan vidare – med beaktande av koncernens sociala struktur – inte vederlägga påståendet att Nynäs AB, som innehavare av samtliga aktier, faktiskt utövade ett avgörande inflytande över Nynas NV.

52 Sökandena har vidare gjort gällande att det förhållandet att Nynas NV ansvarade för den dagliga operativa och kommersiella verksamheten för samtliga dotterbolag inom avdelningen ”Bitumen”, vilka hade överfört sin beslutanderätt i grundläggande affärspolitiska och operativa frågor enligt ett *management service agreement*, visar att Nynas NV:s verksamhet gick utöver vad som är vanligt förekommande för ett dotterbolag och styrker att bolagets självständighet varit väldigt utsträckt. Unionsdomstolen har emellertid medgett att i en situation där ett bolag kontrollerar ett systerbolag som är inblandat i ett rättsstridigt agerande kan kommissionen anta att det är det gemensamma moderbolaget som har överlåtit sitt kontrollansvar på detta systerbolag (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 27 september 2006 i mål T-43/02, Jungbunzlauer mot kommissionen, REG 2006, s. II-3435, punkt 129). Att Nynas NV utövat en viss kontroll över andra bolag i koncernen inom området bitumen, utan att dessa varit dotterbolag, utgör således en ytterligare omständighet som talar för att det föreligger ett hierarkiskt förhållande mellan Nynäs AB och Nynas NV, eftersom den kontrollfunktion som Nynas NV har avseende sina systerbolag endast har kunnat delegeras till detta bolag av moderbolaget.

– Moderbolagets agerande på marknaden i fråga och dess roll i överträdelsen

53 Sökandena anser att kommissionen borde ha beaktat bevisning som hade gjort det möjligt att bedöma moderbolagets roll i det konkurrensbegränsande agerandet i fråga, för att kunna ta ställning till huruvida bolaget bar ansvar för sitt dotterbolags överträdelse. Såsom påpekats ovan i punkt 33 framgår det emellertid av fast rättspraxis att den kontroll som ett moderbolag utövar på sitt dotterbolag inte nödvändigtvis behöver ha någon koppling till det rättsstridiga agerandet (domen i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 59, och domen i det ovan i punkt 26 nämnda målet General Química m.fl. mot kommissionen, punkterna 38, 102 och 103). Det ska även påpekas att kommissionen inte var tvungen att framlägga någon bevisning utöver Nynäs AB:s innehav av hela aktiekapitalet i sitt dotterbolag för att presumera att moderbolaget utövade ett avgörande inflytande över detta dotterbolags affärspolitik. Tribunalen anser därför att det saknas skäl att pröva huruvida Nynäs AB faktiskt utövat inflytande över Nynas NV:s rättsstridiga agerande.

– Beaktandet av alltför formalistiska omständigheter

54 Sökandena har gjort gällande att kommissionen tillmätte vissa omständigheter alltför stor betydelse, såsom förekomsten av rapporteringsmekanismer mellan Nynas NV och Nynäs AB, en samlad årsredovisning samt att delar av Nynas NV:s styrelse även ingår i Nynäs AB:s ledning.

55 Enligt den rättspraxis som det erinrats om ovan i punkt 37 ska unionsdomstolen emellertid, vid prövningen av huruvida moderbolaget och dotterbolaget utgör en enda ekonomisk enhet, beakta samtliga omständigheter som parterna har åberopat med avseende på de organisatoriska, ekonomiska och juridiska banden mellan de två företagen, vilkas karaktär och betydelse kan variera beroende på de särskilda förhållandena i det enskilda fallet (domen i det ovan i punkt 26 nämnda målet Akzo Nobel m.fl. mot kommissionen, punkt 65). Även om vissa omständigheter, såsom en samlad årsredovisning i form av koncernredovisning, saknar betydelse (domen i det ovan i punkt 26 nämnda målet General Química m.fl. mot kommissionen, punkt 108), kan andra omständigheter, som var för sig inte vore tillräckliga för att styrka förekomsten av en enda ekonomisk enhet, i en samlad bedömning däremot utgöra tillräckligt samstämmiga indicier.

56 Sådana omständigheter ska även beaktas som talar för att det föreligger starka hierarkiska band mellan de två bolagen, såsom, i förevarande fall, rapporteringsmekanismerna mellan dotterbolaget och moderbolaget och att personerna som ingår i ledningen i det ena bolaget även ingår i de beslutsfattande organen i det andra. Vidare har den omständigheten att det i det angripna beslutet felaktigt angavs att en CBE i Nynas NV ingick i Nynäs AB:s styrelse, när vederbörande ingick i Nynäs AB:s ledning, inte någon avgörande betydelse för det angripna beslutets rättsenlighet, eftersom det framgår av handlingarna i målet att Nynäs AB:s ledning spelar en grundläggande roll i beslutsfattandet på koncernnivå (se ovan i punkt 50).

57 Tribunalen finner således att den bevisning som sökandena har lagt fram inte bryter presumtionen att Nynäs AB, genom att inneha 100 procent av aktiekapitalet i Nynas NV, faktiskt har utövat ett avgörande inflytande över Nynas NV:s affärspolitik. Det kan följaktligen konstateras att Nynäs AB och Nynas NV tillsammans utgör ett företag i den mening som avses i artikel 81 EG, utan att det behöver kontrolleras huruvida Nynäs AB utövat ett inflytande över beteendet i fråga. Talan kan följaktligen inte vinna bifall såvitt avser den första grunden.

58 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet ska ogillas.

2. *Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet*

59 Sökandebolagen har gjort gällande två grunder till stöd för sitt yrkande om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet. Den första grunden avser att kommissionen har gjort en uppenbart oriktig bedömning, en felaktig rättstillämpning samt åsidosatt likhetsprincipen när den tillämpade bestämmelserna i avsnitt B i 2002 års meddelande om samarbete. Den andra grunden avser styrka att kommissionen borde ha beaktat att sökandena har samarbetat effektivt utanför tillämpningsområdet för bestämmelserna i 2002 års meddelande om samarbete, i enlighet med punkt 3 i riktlinjerna för beräkning av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 [KS] (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna).

Den ej beviljade nedsättningen i enlighet med bestämmelserna i avsnitt B i 2002 års meddelande om samarbete

60 Enligt punkt 20 i 2002 års meddelande om samarbete kan ”[f]öretag som inte uppfyller villkoren i avsnitt A … beviljas nedsättning av böter som annars skulle ha ålagts dem”. I punkt 21 i 2002 års meddelande om samarbete förtydligas att ”[f]ör att uppfylla villkoren måste ett företag förse kommissionen med bevis på den misstänkta överträdelsen som har ett betydande mervärde jämfört med dem som kommissionen redan har samlat in. Dessutom måste det upphöra med sin inblandning i den misstänkta överträdelsen senast vid den tidpunkt då företaget inkommer med bevismaterialet.” Vidare framgår det av punkt 22 i 2002 års meddelande om samarbete att ”[b]egreppet ’mervärde’ avser i vilken grad bevismaterialet som sådant eller genom sin detaljrikedom stärker kommissionens förmåga att klart fastställa sakförhållandena i ärendet”, att ”[kommissionen i allmänhet i] sin

bedömning tillmäter … skriftliga bevis från den period som uppgifterna gäller ett större kvalitativt värde än bevis som framställs senare”, samt att ”[p]å liknande sätt … de bevis som är direkt relevanta för klargörandet av sakförhållandena generellt [kommer] att kvalitativt värderas högre än bevis som endast indirekt är relevanta”.

61 I det angripna beslutet angav kommissionen att Nynas lämnade detaljerade uppgifter i sitt svar av den 2 oktober 2003 på kommissionens begäran om upplysningar, utan att göra en formell ansökan om nedsättning av sina böter enligt 2002 års meddelande om samarbete. Denna svarsskrivelse innehöll bland annat en redogörelse på nio sidor om den konkurrensbegränsande samverkans mötessystematik som inte hade efterfrågats och som alltså tillförde ett mervärde. Kommissionen ansåg emellertid att dessa uppgifter inte bidrog till att kommissionen skulle kunna styrka omständigheterna eftersom den vid denna tidpunkt redan hade tillgång till handlingar som erhållits vid inspektionerna, genom BP:s och Kuwait Petroleums ansökningar om förmånlig behandling och genom vissa svarsskrivelser till följd av den första begäran om upplysningar av den 30 juni 2003. Vidare kunde denna bevisning inte styrka nya viktiga aspekter av den konkurrensbegränsande samverkan, bland annat eftersom Nynas omformulerat upplysningar angående ExxonMobil. Kommissionen ansåg att eftersom Nynas inte hade bidragit med uppgifter som tillförde något betydande mervärde, kunde den inte bevilja någon nedsättning av böterna enligt 2002 års meddelande om samarbete (skälen 389–393 i det angripna beslutet).

62 Enligt rättspraxis har kommissionen ett visst utrymme för skönsmässig bedömning i frågan, och domstolens befogenhet är endast att kontrollera om kommissionen har gjort några uppenbart oriktiga bedömningar. Av fast rättspraxis följer emellertid att ett samarbete under undersökningen, som inte är mer omfattande än det som följer av företagets skyldigheter enligt artikel 18.3 och 18.4 i rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna 81 [EG] och 82 [EG] (EGT L 1, 2003, s. 1), inte berättigar till en nedsättning av böterna (förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-12/89, Solvay mot kommissionen, REG 1992, s. II-907, punkterna 341 och 342, och av den 14 maj 1998 i mål T-308/94, Cascades mot kommissionen, REG 1998, s. II-925, punkt 260). Däremot är en sådan nedsättning av böterna motiverad när företaget har lämnat upplysningar som går betydligt längre än vad kommissionen kan kräva med stöd av artikel 18 i förordning nr 1/2003 (domen i det ovannämnda målet Cascades mot kommissionen, punkterna 261 och 262, och förstainstansrättens dom av den 9 juli 2003 i mål T-230/00, Daesang och Sewon Europe mot kommissionen, REG 2003, s. II-2733, punkt 137). För att det ska vara befogat att sätta ned böterna enligt 2002 års meddelande om samarbete ska företaget ha agerat på ett sådant sätt att det har underlättat kommissionens uppgift att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser av konkurrensreglerna, och som vittnar om en verklig samarbetsanda. Det ankommer således på tribunalen att pröva huruvida kommissionen felbedömde i vilken mån företagens samarbete hade gått längre än vad som krävs enligt artikel 18 i förordning nr 1/2003. Tribunalen ska i detta avseende göra en fullständig prövning rörande i synnerhet de gränser för deras skyldighet att svara på begäran om upplysningar som följer av företagens rätt till försvar. Tribunalen ska även, som i detta fall, pröva huruvida kommissionen, utifrån 2002 års meddelande om samarbete, gjorde en korrekt bedömning av nyttan av företagens samarbete för dess fastställande av överträdelsen. Kommissionen har, inom ramen för detta meddelande, ett utrymme för skönsmässig bedömning av huruvida de upplysningar eller handlingar som företagen frivilligt tillhandahållit har underlättat dess uppgift och huruvida det är motiverat att medge en nedsättning enligt detta meddelande. Denna bedömning är föremål för en begränsad domstolsprövning (domstolens dom av den 9 juli 2009 i mål C-511/06 P, Archer Daniels Midland mot kommissionen, REG 2009, s. I-5843, punkt 152, förstainstansrättens dom av den 14 december 2006 i de förenade målen T-259/02-T-264/02 och T-271/02, Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, REG 2006, s. II-5169, punkterna 529–532, fastställd genom domstolens dom av den 24 september 2009 i de förenade målen C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P och C-137/07 P, Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, REG 2009, s. I-8681, punkt 249).

63 Det har vidare fastslagits att även om kommissionen är skyldig att förklara varför den anser att de uppgifter som företag lämnar inom ramen för 2002 års meddelande om samarbete utgör ett bidrag som motiverar eller inte motiverar en nedsättning av de böter som åläggs, ankommer det på de företag som avser att bestrida kommissionens beslut i detta hänseende att visa att kommissionen inte skulle ha varit i stånd att styrka de väsentliga delarna av överträdelsen och följaktligen anta ett beslut om åläggande av böter, om den inte hade haft sådana bevis som lämnats frivilligt av företagen (domen i det ovan i punkt 62 nämnda målet Erste Group Bank m.fl. mot kommissionen, punkt 297).

64 Vad beträffar tillämpningen av kommissionens meddelande om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden (EGT C 207, 1996, s. 4) (nedan kallat 1996 års meddelande om samarbete), har unionsdomstolen ansett att beviljandet av en nedsättning av bötesbeloppet med stöd av dessa bestämmelser bland annat kräver att det berörda företaget varit först med att tillföra bevismaterial som är avgörande för att fastställa att det föreligger en konkurrensbegränsande samverkan, samt att även om sådant bevismaterial inte i sig behöver vara avgörande för att visa att det föreligger en samverkan, ska det i vart fall vara avgörande för detta ändamål. Det ska således inte bara röra sig om en vägledande källa för kommissionens utredning utan även om uppgifter som kan tjäna som huvudsakligt bevisunderlag för ett beslut där överträdelsen fastställs (förstainstansrättens domar av den 15 mars 2006 i mål T-15/02, BASF mot kommissionen, REG 2006, s. II-497, punkterna 492, 493, 517, 518, 521, 522, 526 och 568, och i mål T-26/02, Daiichi Pharmaceutical mot kommissionen, REG 2006, s. II-713, punkterna 150, 156, 157 och 162).

65 Enligt punkterna 7, 21 och 22 i 2002 års meddelande om samarbete ska kommissionen värdera varje företags faktiska bidrag – i fråga om såväl kvalitet som den tidpunkt då det lämnades – till att kommissionen har kunnat fastställa en överträdelse, och begreppet ”betydande mervärde” avser i vilken grad bevismaterialet som sådant och genom sin detaljrikedom stärker kommissionens förmåga att klart fastställa sakförhållandena till grund för överträdelsen. Kommissionen tillmäter härvid sådana bevis ett speciellt värde som, tillsammans med annan bevisning som den redan besitter, gör att den kan styrka en konkurrensbegränsande samverkan eller bekräfta andra bevis som den redan besitter eller sådana som är direkt relevanta för fastställandet av samverkans allvar och varaktighet. I motsats till vad sökandena har gjort gällande, är det däremot inte tillräckligt för att kravet ska vara uppfyllt att ett företag ”har underlättat kommissionens uppgift”. Det ska härvid understrykas att den rättspraxis som sökandena åberopat till stöd härför (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-347/94, Mayr-Melnhof mot kommissionen, REG 1998, s. II-1751, punkt 331) inte avser tillämpningen av 2002 års meddelande om samarbete och i vart fall endast bekräftar att ett företag som uttryckligen uppger att det inte bestrider de faktiska omständigheter på vilka kommissionen stöder sina invändningar kan anses bidra till att kommissionens uppgift underlättas och kan därför vara berättigat till nedsättning av sina böter.

66 Vidare ska kommissionen inte beakta kontinuiteten i företagets samarbete i samband med bedömningen av huruvida den inlämnade bevisningen har ett betydande mervärde. Den ska nämligen, enligt punkt 23 i 2002 års meddelande om samarbete, beakta i vilken grad och med vilken kontinuitet företaget samarbetar först under den fas av bedömningen som avser fastställelsen av exakt med hur mycket böterna ska sättas ned inom vissa kategorier, efter det att kommissionen redan har fastslagit att de bevis som lämnats in har ett betydande mervärde.

67 Det är mot bakgrund av dessa principer som en prövning ska göras av sökandebolagens argument till stöd för sin talan i den del som avser att kommissionen har gjort en uppenbart oriktig bedömning och en felaktig rättstillämpning samt har åsidosatt likhetsprincipen när den tillämpade bestämmelserna i avsnitt B i 2002 års meddelande om samarbete.

Den felaktiga rättstillämpningen

– Parternas argument

68 Sökandena har gjort gällande att kommissionen har gjort en felaktig rättstillämpning i tre avseenden. För det första tillämpade kommissionen, när den skulle bedöma de inkomna uppgifternas mervärde, felaktigt samma kriterier både i den preliminära slutsatsen, som ska upprättas senast den dag då meddelandet om invändningar delges, och i det slutliga beslutet. För det andra var det obefogat av kommissionen att anse att revideringen av de lämnade uppgifterna angående ExxonMobil minskade värdet av annat bevismaterial som sökandena frivilligt hade lämnat in. För det tredje tillmätte kommissionen tidsaspekten en oskäligt stor betydelse vid bedömningen av mervärdet i sökandenas uppgifter. Enligt rättspraxis kan bedömningen av ett företags samarbetsgrad nämligen inte göras utifrån helt godtyckliga faktorer, såsom i vilken ordning kommissionen har ställt frågor till företaget (domen i de ovan i punkt 27 nämnda förenade målen Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, punkt 246).

69 Kommissionen har bestritt samtliga av sökandenas argument.

– Tribunalens bedömning

70 Sökandena har för det första, i sin replik, gjort gällande att kommissionen inte borde ha tillämpat samma bedömningskriterier avseende de tillhandahållna uppgifternas mervärde vid den preliminära slutsatsen som vid det slutliga beslutet. De anser härvid att kommissionen under det preliminära stadiet endast har att bedöma de bevis som ett företag har lämnat in, skilda från dem som lämnats in av andra företag.

71 Vad beträffar frågan huruvida detta argument kan tas upp till prövning med beaktande av bestämmelserna i artikel 48.2 i rättegångsreglerna, vilket kommissionen har diskuterat i sin duplik, framhåller tribunalen att det argument som framförts i repliken endast utvecklar den i ansökan åberopade grunden att kommissionen gjorde en felaktig rättstillämpning när den inte beviljade Nynas någon nedsättning av sina böter enligt 2002 års meddelande om samarbete, samt att det i enlighet med rättspraxis därför ska tas upp till prövning (domstolens dom av den 12 juni 1958 i mål 2/57, Compagnie des Hauts Fourneaux de Chasse mot Europeiska kol- och stålgemenskapens höga myndighet, REG 1958, s. 129 och 131).

72 Vad beträffar prövningen i sak, framgår det av punkterna 26 och 27 i 2002 års meddelande om samarbete, angående förfarandet, att ”[s]kulle kommissionen komma till den preliminära slutsatsen att det bevismaterial som lämnats in av ett företag har ett mervärde enligt punkt 22, kommer den att tillkännage sin avsikt att tillämpa en nedsättning av böterna med angivande av den tillämpliga nedsättningsgraden enligt punkt 23 b” och att ”[k]ommissionen kommer i slutet av det administrativa förfarandet att utvärdera det slutliga ställningstagandet från varje företag som har ansökt om nedsättning av böter i de beslut som antas”.

73 Sökandena har ansett att hänvisningen i denna punkt 26, som görs endast till punkt 22 i 2002 års meddelande om samarbete och inte till punkt 21, som kommissionen har gjort gällande, ger stöd för att punkt 26 endast tar sikte på den av ett företag tillhandahållna bevisningens ”mervärde” och inte på dess ”betydande mervärde”.

74 Enligt tribunalens mening förefaller dock syftet med punkt 22 i 2002 års meddelande om samarbete, som innehåller en definition av begreppet mervärde, endast vara att förtydliga punkt 21, som hänför sig till begreppet betydande mervärde. Vidare innebär begreppet mervärde i sig en tydlig anvisning för kommissionen, oavsett skedet i det administrativa förfarandet, att den måste bedöma värdet av de uppgifter som tillhandahålls, jämfört med övriga bevisuppgifter den har samlat in – antingen till följd

av utförda inspektioner eller för att de tillhandahållits av andra företag. Även om man följde sökandenas resonemang skulle det faktum att kommissionen eventuellt medgett att bevisningen hade ett mervärde under det provisoriska stadiet under alla omständigheter inte få någon betydelse för kommissionens slutliga bedömning och på hur stor nedsättning företaget skulle åtnjuta, vilket inte avgörs förrän då. Tribunalen finner följaktligen att sökandena inte kan vinna framgång med detta argument.

75 Sökandena har för det andra ansett att kommissionen inte borde ha bestraffat dem för att ha reviderat sin redogörelse angående ExxonMobils deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan. Tribunalen konstaterar härvid att kommissionen i det angripna beslutet endast nämner att de uppgifter som tillhandahållits av Nynas inte bidrog till att kommissionen skulle kunna styrka nya viktiga aspekter av den konkurrensbegränsande samverkan, bland annat eftersom Nynas omformulerat uttalanden om ExxonMobil. Kommissionen bestraffade således inte Nynas för omformuleringen utan gjorde endast en värdering av uppgifterna om ExxonMobil i dess svar på begäran om upplysningar av den 2 oktober 2003 och ansåg därvid att dessa inte hade något betydande mervärde. Tribunalen finner därför att sökandena inte kan vinna framgång med detta argument.

76 Sökandena har för det tredje gjort gällande att kommissionen har tillmätt tidsaspekten en oskäligt stor betydelse vid bedömningen av mervärdet i deras uppgifter. Till stöd för sitt påstående har sökandena åberopat den rättspraxis som bygger på de ovan i punkt 27 nämnda förenade målen Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen. Tribunalen konstaterar härvid att denna dom avser tillämpningen av 1996 års meddelande om samarbete och inte 2002 års meddelande, som är tillämpligt i förevarande fall. Vidare rörde domen tillämpningen av bestämmelserna under avdelning D i 1996 års meddelande om samarbete, om företag som kan åtnjuta en väsentlig nedsättning av böter, där det inte föreskrivs någon annorlunda behandling av berörda företag i förhållande till i vilken ordning dessa samarbetat med kommissionen. I den rättspraxis som behandlar avdelningarna B och C i 1996 års meddelande om samarbete – om företag som befrias från böter eller beviljas en mycket betydande eller betydande nedsättning av bötesbeloppet, och i vilka det uttryckligen hänvisats till tidskriteriet – har kommissionen däremot getts möjlighet att beakta tidsaspekten (domen i det ovan i punkt 64 nämnda målet BASF mot kommissionen, punkt 550, förstainstansrättens domar av den 27 september 2006 i mål T-322/01, Roquette Frères mot kommissionen, REG 2006, s. II-3137, punkterna 237–239, och i mål T-329/01, Archer Daniels Midland mot kommissionen, REG 2006, s. II-3255, punkterna 319–321 och 341). Vad beträffar 2002 års meddelande om samarbete framgår det uttryckligen av punkterna 7 och 23 att kommissionen vid bevisvärderingen har att beakta tidpunkten för inlämnandet av bevismaterialet. Den rättspraxis som behandlar detta meddelande har för övrigt bekräftat vikten av tidpunkten för bevismaterialets överlämnande (förstainstansrättens dom av den 18 december 2008 i mål T-85/06, General Química m.fl. mot kommissionen, ej publicerad i rättsfallssamlingen, punkterna 147, 148 och 152–154). Tribunalen finner således att sökandena inte kan vinna framgång med detta argument.

77 Sammanfattningsvis finner tribunalen att kommissionen inte har gjort någon felaktig rättstillämpning när den inte har beviljat sökandena nedsättning av böter enligt bestämmelserna i avdelning B i 2002 års meddelande om samarbete.

Den uppenbart oriktiga bedömningen

– Parternas argument

78 Sökandena har för det första gjort gällande att kommissionen underskattade graden och värdet av deras frivilliga samarbete. Kommissionen beaktade härvid inte de tillhandahållna upplysningarnas omfattning och precision, inte heller den avgörande arten av vissa av upplysningarna, som de var ensamma om att bidra med och som det hänvisades till på ett ingående sätt i meddelandet om invändningar och i det angripna beslutet. Kommissionen förbisåg även det enastående agerande som sökandena visade prov

på under förfarandet genom att självmant uppge vilka organisatoriska förändringar som vidtagits inom koncernen och därmed frånsäga sig rätten till försvar, tillställa bevisning angående ett ytterligare skikt i den konkurrensbegränsande samverkan och vidarebefordra upplysningar som de erhållit från ett utomstående bolag, och detta trots att kommissionen enligt bestämmelserna i punkt 23 b i 2002 års meddelande om samarbete ska beakta i vilken grad och med vilken kontinuitet företagen samarbetar.

79 Sökandena har för det andra gjort gällande att den omständigheten att de inte inkom med sitt svar förrän den 2 oktober 2003 enbart berodde på kommissionen, som först hade skickat begäran om upplysningar till Nynas NV i stället för till Nynas Belgium.

80 För det tredje fann kommissionen felaktigt att Nynas Belgium i sitt svar av den 2 oktober 2003 inte uttryckt någon begäran om nedsättning av böter när företaget hade tydliggjort att det ville stödja kommissionen i sin utredning genom att tillföra ett betydande mervärde.

81 Kommissionen har tillbakavisat alla de argument som sökandena har framfört.

– Tribunalens bedömning

82 Inledningsvis ska det understrykas att sökandena inte kan dra någon fördel av ett påstått enastående agerande för att kunna omfattas av bestämmelserna i 2002 års meddelande om samarbete. Vad beträffar att Nynas Belgium självmant meddelade kommissionen att det var Nynas NV:s rättsliga efterträdare, påpekar tribunalen att kommissionen under alla omständigheter säkerligen hade kunnat hålla Nynas NV:s juridiska efterträdare ansvarig för överträdelsen. Vad vidare beträffar uppgifterna från sökandena om ett tredje skikt i den konkurrensbegränsande samverkan ska det påpekas att kommissionen i det angripna beslutet (skäl 354) funnit att den inte förfogade över tillräckliga bevis härför och därför inte kunde utnyttja de uppgifter som sökandena hade tillhandahållit i detta hänseende. Sökandena gjorde förvisso så att kommissionen, efter att ha fått upplysningar från Petroplus, inte behövde skicka någon begäran om upplysningar till detta bolag, men detta kan inte ensamt vara skäl nog att tillämpa 2002 års meddelande om samarbete.

83 Kommissionen förefaller inte ha gjort någon uppenbart oriktig bedömning när den inte lät sökandena omfattas av 2002 års meddelande om samarbete, mot bakgrund av de ovan i punkterna 62–66 angivna principerna.

84 Även om upplysningarna som sökandena självmant lämnade den 2 oktober 2003 var väldigt detaljerade, vilket kommissionen medgett att de var, har dessa emellertid inte stärkt kommissionens förmåga att klart fastställa överträdelsen eftersom kommissionen vid denna tidpunkt redan hade tillgång till upplysningar som BP ingett, handlingar som erhållits vid inspektionerna i oktober 2002, BP:s ansökan om förmånlig behandling och andra upplysningar som ingetts av BP i det fortsatta förfarandet, Kuwait Petroliums ansökan om förmånlig behandling av den 12 september 2003 samt de flesta av bolagens svarsskrivelser till följd av den första begäran om upplysningar av den 30 juni 2003.

85 Det framgår vidare av parternas skrivelser att de bevis som sökandena har ansett att de var ensamma om att inge inte var avgörande för att kommissionen skulle kunna fastställa överträdelsen.

86 Så är fallet avseende Nynas deltagande i förberedande möten och samrådsmöten om bitumenpriser som kommissionen redan kunde bevisa med uppgifter och vittnesmål från andra bolag, såsom handlingar som erhållits vid inspektioner i Heijmans Infrastructuur en Milieu BV:s (nedan kallat Heijmans) lokaler och upplysningar som tillhandahållits av Kuwait Petroleum den 16 september 2003 och av BP under år 2002 (se skälen 57, 68 och 77 i det angripna beslutet).

87 Även vad beträffar namnen på de bolag och de personer som deltagit i den konkurrensbegränsande samverkan framgår det av handlingarna i målet att dessa redan erhållits från andra bolag (se fotnoterna nr 145, 201, 202, 224 och 226 i det angripna beslutet). Beträffande namnen på de anställda hos ExxonMobil och andra anställda hos Shell som kommissionen ännu inte hade tillgång till, kunde kommissionen inte bekräfta dessa uppgifter och stödde sig inte på dem i det angripna beslutet. Det är förvisso riktigt, vad beträffar namnen på de anställda hos Esha (en koncern som framställde och sålde bitumen i Nederländerna, vilken ansågs ha deltagit i överträdelsen och som ålades 11,5 miljoner euro i böter) som medverkat i den konkurrensbegränsande samverkan, att det i det angripna beslutet (fotnot nr 216) finns hänvisningar till Kuwait Petroleums redogörelse av den 9 oktober 2003 och till Eshas svar av den 30 december 2003 på en begäran om upplysningar, som båda inkom senare än sökandenas svar på en begäran om upplysningar. Denna bevisning kan emellertid inte i sig själv anses vara tillräcklig för att finna att sökandena tillställt kommissionen sådan bevisning som haft ett betydande mervärde, eftersom kommissionen redan hade kännedom om Eshas medverkan i den konkurrensbegränsande samverkan genom tidigare handlingar från Heijmans, HGB, BP och Kuwait Petroleum (se skälen 57 och 68 i det angripna beslutet).

88 I fråga om var de förberedande mötena mellan bitumenleverantörerna ägde rum ska det påpekas att sökandena endast angav en enda plats utöver vad som framkom i BP:s redogörelse från år 2002 och Kuwait Petroleums svar av den 16 september 2003 på en begäran om upplysningar, samt att denna uppgift inte gick att styrka, att den ifrågasattes vid det muntliga hörandet och att kommissionen till följd härav inte stödde sig på den i det angripna beslutet (skäl 69 och fotnoterna nr 176 och 177 i det angripna beslutet). Även om kommissionen återgav ett utdrag av sökandenas svar av den 2 oktober 2003 på en begäran om upplysningar för att bekräfta att den konkurrensbegränsande samverkans möten generellt sett hölls i Koninklijke Wegenbouw Stevin BV:s (nedan kallat KWS) lokaler (skäl 59 i det angripna beslutet), ska det framhållas att kommissionen redan hade tillgång till dessa uppgifter genom handlingar som erhållits vid inspektioner hos KWS, genom Kuwait Petroleums svar av den 16 september 2003 på en begäran om upplysningar och genom den senares redogörelse av den 1 oktober 2003 (se bilaga 2 till meddelandet om invändningar).

89 Vad beträffar Ballast Nedams och Dura Vermeers deltagande i den konkurrensbegränsande samverkan, kan det likaså noteras att kommissionen redan besatt bevisning för att styrka denna, genom handlingar som erhållits vid inspektioner hos NBM Noord-West BV, Hollandsche Beton Groep Civiel BV och KWS samt genom Dura Vermeers svar av den 12 september 2003 på en begäran om upplysningar (se skälen 76 och 77 och fotnoterna nr 200, 220, 223, 224 och 226 i det angripna beslutet).

90 Vad till sist beträffar de handlingar som Nynas inkom med rörande sanktionsmekanismerna mot de leverantörer av vägbitumen som inte rättade sig efter den konkurrensbegränsande samverkans ordning (ett fax från Hollandsche Beton Groep och en faktura med anklagelser mot Heijmans och Ballast Nedam), bekräftade och specificerade även dessa endast bevis som kommissionen redan erhållit. BP hade nämligen genom sina redogörelser av den 12 juli 2002 och av den 16 september 2003 bland annat redan tillställt bevis i detta avseende, liksom Kuwait Petroleum i sin redogörelse av den 12 september 2003 (skälen 84 och 86 i det angripna beslutet). Det gjordes även hänvisning till sanktionsmekanismerna i handlingar som erhölls vid inspektioner som utfördes hos Shell Nederland Verkoopmaatschappij BV och KWS (fotnoterna nr 238 och 286).

91 Mot bakgrund av det anförda har sökandena inte förmått styrka att kommissionen, utan de upplysningar som sökandena frivilligt tillhandahöll, inte skulle ha varit i stånd att styrka de väsentliga delarna av överträdelsen och följaktligen anta ett beslut om åläggande av böter.

92 Sammanfattningsvis finner tribunalen att kommissionen inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning när den inte ansåg att de upplysningar som sökandena var ensamma om att tillhandahålla haft något betydande mervärde.

93 För det andra har sökandena gjort gällande att kommissionen var ansvarig för att deras upplysningar inkom sent till kommissionen, eftersom den skickat begäran om upplysningar till Nynas NV i stället för till Nynas Belgium. Nynas Belgium fick således inte del av denna begäran förrän den 23 juli 2003, tre veckor senare än de andra företagen, som fick begäran den 30 juni 2003.

94 Det framgår dock av handlingarna i målet och av skriftväxlingen mellan Nynas advokat och kommissionen att den första begäran om upplysningar var ställd till Nynas NV, till samma kontaktperson och samma adress som Nynas Belgium även fortsättningsvis använde och att vederbörande hade bekräftat mottagandet av begäran samtidigt som övriga mottagare, den 4 juli 2003. Vilket datum kommissionens formella begäran om upplysningar skickades eller mottogs saknar under alla omständigheter betydelse för bedömningen av i vilken följd som ansökningarna om förmånlig behandling gjordes av företagen i målet, eftersom dessa kan göras när som helst, även efter kommissionens oanmälda inspektioner och oaktat vilket datum begäran om upplysningar skickats.

95 För det tredje har sökandena framhållit att kommissionen i sitt svar av den 2 oktober 2003 felaktigt fann att Nynas Belgium inte uttryckt en önskan om nedsättning av böter. Av bestämmelserna i punkterna 24 och 25 i 2002 års meddelande om samarbete framgår att ”[e]tt företag som vill komma i åtnjutande av nedsättning av böter ska förse kommissionen med bevismaterial om ifrågavarande kartellbildning” och att ”[f]öretaget kommer att få ett skriftligt mottagningsbevis från generaldirektoratet för konkurrens som anger dagen för mottagandet av det berörda bevismaterialet”. I 2002 års meddelande om samarbete föreskrivs alltså inga specifika formaliakrav vid ingivandet av en ansökan om förmånlig behandling. Av de formuleringar som Nynas använde i sitt svar av den 2 oktober 2003 på begäran om upplysningar framgår emellertid inte att bolaget velat göra gällande bestämmelserna i 2002 års meddelande om samarbete, när dess styrelse nöjt sig med att uppge att den hade lyckats erhålla ”kopior av handlingar som den hoppas ska kunna vara till stöd i kommissionens utredning och därvid tillföra ett betydande mervärde”. Det saknar i vart fall betydelse för tvistefrågan att avgöra huruvida redan Nynas Belgiums svar av den 2 oktober 2003 utgjorde en ansökan om förmånlig behandling. Kommissionens slutliga bedömning av de tillhandahållna bevisens kvalitet gjordes nämligen inte förrän i slutet av det administrativa förfarandet. Kommissionen tog, enligt det angripna beslutet, utan att Nynas ansågs ha gjort en formell ansökan om nedsättning av böter enligt 2002 års meddelande om samarbete, denna skrivelse i beaktande vid bedömningen av möjligheten till nedsättning av de böter som ålagts Nynas enligt 2002 års meddelande om samarbete.

96 Sammanfattningsvis finner tribunalen att kommissionen inte gjorde någon uppenbart oriktig bedömning när den ansåg att de upplysningar som sökandena tillhandahållit inte hade något betydande mervärde och följaktligen inte kunde medge någon nedsättning av böter i enlighet med 2002 års meddelande om samarbete.

Likhetsprincipen

– Parternas argument

97 Sökandena har gjort gällande att kommissionen åsidosatte likhetsprincipen när den, utan att det var motiverat, behandlade dem annorlunda jämfört med Kuwait Petroleum. Sökandebolagen har gjort gällande att inget annat företag bestraffades för att ha omformulerat sina redogörelser beträffande ExxonMobil samt att Kuwait Petroleum bland annat åtnjutit en nedsättning av sina böter med 30 procent, trots att bolaget agerade på samma sätt som sökandena. Vidare har sökandena anklagat kommissionen för att ha hanterat deras upplysningar och dem som Kuwait Petroleum inkommit med olika. Kuwait Petroleum inkom inte med avgörande upplysningar förrän den 9 oktober 2003, vilka endast styrkte uppgifter som kommissionen hade erhållit vid de oanmälda inspektionerna och som under alla omständigheter var mindre detaljerade än de upplysningar som Nynas Belgium inkommit med. Kommissionen valde dock att stödja sig på Kuwait Petroleums uppgifter snarare än på

sökandenas och underlät vidare att hänvisa till sökandena som källa för ett flertal faktauppgifter. Genom sitt agerande åsidosatte kommissionen god förvaltningssed och sin skyldighet att motivera sina beslut.

98 Kommissionen har tillbakavisat sökandenas argument.

– Tribunalens bedömning

99 Inledningsvis ska det påpekas att kommissionen i sitt beslut, såsom nämnts ovan i punkt 75, endast nämnde att de bevis som Nynas inkommit med inte bidrog till att kommissionen skulle kunna styrka nya viktiga aspekter av den konkurrensbegränsande samverkan, bland annat eftersom Nynas omformulerat uttalanden om ExxonMobil, men inte att Nynas bestraffats härför. Sökandena kan därför inte vinna framgång med sina argument beträffande ett åsidosättande av likhetsprincipen i förhållande till Kuwait Petroleum på denna punkt.

100 Enligt rättspraxis ska kommissionen, vid utövandet av sin skönsmässiga bedömning avseende företagens samarbete, iaktta likabehandlingsprincipen, vilken åsidosätts i de fall då lika situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domen i de ovan i punkt 62 nämnda förenade målen Raiffeisen Zentralbank Österreich m.fl. mot kommissionen, punkt 533 och där angiven rättspraxis). Vidare har kommissionen inte ansetts åsidosätta denna princip när den reducerar, eller inte reducerar, böterna till följd av att det berörda företaget har samarbetat med kommissionen under det administrativa förfarandet (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-311/94, BPB de Eendracht mot kommissionen, REG 1998, s. II-1129, punkterna 309–313, samt i mål T-317/94, Weig mot kommissionen, REG 1998, s. II-1235, punkterna 287–289). Härutöver har fastslagits att en skillnad i behandling av de ifrågavarande företagen måste grundas på att företagen inte har samarbetat i jämförbar omfattning, i synnerhet om de har lämnat olika uppgifter eller har lämnat dessa uppgifter på olika stadier av det administrativa förfarandet eller under icke jämförbara omständigheter (förstainstansrättens dom av den 6 december 2005 i mål T-48/02, Brouwerij Haacht mot kommissionen, REG 2005, s. II-5259, punkterna 108 och 109).

101 Det ska även förtydligas att även om det ansetts att företagens samarbete inte nödvändigtvis måste äga rum samma dag, utan att det är tillräckligt att samarbetet sker i samma skede av det administrativa förfarandet, för att det ska anses lika (förstainstansrättens dom av den 30 april 2009 i mål T-13/03, Nintendo och Nintendo of Europe mot kommissionen, REG 2009, s. II-947, punkt 178), var denna princip tillämplig på avdelning D i 1996 års meddelande om samarbete, där det inte föreskrevs någon annorlunda behandling av berörda företag i förhållande till i vilken ordning dessa samarbetat med kommissionen, till skillnad från i 2002 års meddelande om samarbete (se ovan i punkt 76).

102 När ett företag genom samarbetet, på ett mindre precist och tydligt sätt, endast bekräftar vissa upplysningar som redan har tillhandahållits av ett annat företag som en samarbetsåtgärd, kan den grad av samarbete som det förstnämnda företaget har bidragit med – trots att det inte helt saknar intresse för kommissionen – inte betraktas som jämförbar med det samarbete som det företag har bidragit med som var först med att tillhandahålla nämnda upplysningar. Ett uttalande som endast innehåller en begränsad bekräftelse av uppgifter som kommissionen redan hade tillgång till underlättar nämligen inte kommissionens uppgift på ett väsentligt sätt och räcker därför inte för att motivera en nedsättning av bötesbeloppet på grund av samarbete (förstainstansrättens dom av den 25 oktober 2005 i mål T-38/02, Groupe Danone mot kommissionen, REG 2005, s. II-4407, punkt 455, och tribunalens dom av den 17 maj 2011 i mål T-343/08, Arkema France mot kommissionen, REU 2011, s. II-2287, punkt 137).

103 I förevarande fall förefaller kommissionen inte ha åsidosatt likhetsprincipen när den nedsatte Kuwait Petroleums bötesbelopp med 30 procent med åberopande av 2002 års meddelande om samarbete men inte beviljade sökandena samma nedsättning, eftersom dessa företag befunnit sig i olika situationer. Tribunalen erinrar om att Kuwait Petroleum ingav en ansökan om tillämpning av 2002 års meddelande om samarbete från och med den 12 september 2003, till vilken det hade fogat en företagsredogörelse, samt att det begärde att vissa av upplysningarna i skrivelsen av den 16 september 2003 skulle tas i beaktande med avseende på dess begäran om förmånlig behandling. Den 18 september 2003 hölls ett möte mellan kommissionen och Kuwait Petroleum, och den 1 och den 9 oktober 2003 hördes tre före detta anställda hos Kuwait Petroleum av kommissionen. Kommissionen anförde i det angripna beslutet att den ansåg att de upplysningar den försetts med den 12 och den 16 september 2003 och den 1 och den 9 oktober 2003 genom sin detaljrikedom stärkt kommissionens förmåga att klart fastställa en överträdelse, men att den även beaktade att begäran om förmånlig behandling inte inkommit förrän elva månader efter de oanmälda inspektionerna och efter det att kommissionen skickat en begäran om upplysningar, att kommissionen redan innehade viss bevisning från andra företag samt att Kuwait Petroleum tagit tillbaka vissa av sina uppgifter om ExxonMobil. Till skillnad mot vad sökandena har påstått har Kuwait Petroleum således inte väntat till den 9 oktober 2003 för att inkomma med de avgörande upplysningarna. Det var från och med den 12 september 2003 som Kuwait Petroleum hjälpte kommissionen styrka redan befintliga uppgifter och därigenom fastställa en överträdelse, bland annat genom att det försåg kommissionen med direkta bevis angående samrådsmötena om bitumen, då BP, som varit det företag som först informerade kommissionen om att det förelåg en konkurrensbegränsande samverkan, inte hade varit en regelbunden deltagare på dessa möten (skäl 383 i det angripna beslutet).

104 Till sist framgår det av diverse handlingar i målet att sökandebolagens situation inte var jämförbar med Kuwait Petroleums, vare sig vad gäller det datum som kommissionen erhöll upplysningarna eller vad gäller upplysningarnas innehåll. Sökandena har för övrigt medgett i sin replik att kvaliteten på den bevisning som Kuwait Petroleum ingett varit högre. Tribunalen konstaterar även att sökandena på fråga härom under förhandlingen inte kunde ge stöd för sitt påstående att kommissionen skulle ha grundat sitt hörande av en före detta anställd vid Kuwait Petroleum den 9 oktober 2003 på bevismaterial som den tillställts av sökandena den 2 oktober 2003. Vad avser den omständigheten att kommissionen fann att den bevisning som Kuwait Petroleum tillhandahållit vid det muntliga hörandet den 9 oktober 2003 hade ett betydande mervärde, saknar denna betydelse för kommissionens bevisvärdering av de uppgifter som det ingett tidigare och saknar således betydelse för bevisvärderingen av de uppgifter som sökandena lämnat.

105 Kuwait Petroleums och sökandebolagens situationer har inte varit lika eftersom sökandena ingav sitt bevismaterial sent till kommissionen och eftersom det var av lägre kvalitet. Följaktligen har kommissionen inte åsidosatt likhetsprincipen när den inte beviljade sökandena någon nedsättning av böter enligt 2002 års meddelande om samarbete.

106 Sökandena har vidare till stöd för denna grund invänt att kommissionen åsidosatte god förvaltningssed och sin motiveringsskyldighet och har endast understrukit att det ålegat kommissionen att ange grunden för sina ställningstaganden och tillmäta lika bevisning samma värde.

107 Enligt artikel 44.1 i rättegångsreglerna ska den ansökan, varigenom talan väcks, innehålla en kortfattad framställning av grunderna för talan. Dessa uppgifter ska vara så klara och precisa att svaranden har möjlighet att förbereda sitt försvar och att tribunalen kan pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till annan information. Ansökan ska av den anledningen klart uttrycka vad grunden för talan består i, vilket innebär att en abstrakt angivelse av denna inte uppfyller kraven i rättegångsreglerna. Motsvarande krav gör sig gällande när en invändning görs till stöd för en grund (förstainstansrättens dom av den 12 januari 1995 i mål T-102/92, Viho mot kommissionen, REG 1995, s. II-17, punkt 68, och av den 14 maj 1998 i mål T-352/94, Mo och Domsjö mot kommissionen, REG 1998, s. II-1989, punkt 333).

108 I förevarande fall är formuleringen av invändningen avseende kommissionens åsidosättande av god förvaltningssed alltför oprecis för att tribunalen ska kunna avgöra själva föremålet för talan. Sökandena har nämligen inte specifikt preciserat i vilka punkter i det angripna beslutet som kommissionen felaktigt ska ha grundat sig på Kuwait Petroleums redogörelse i stället för på sökandenas och i vilka punkter kommissionen ska ha utelämnat att ange sökandena som källa. Talan kan därför inte tas upp till sakprövning avseende denna invändning.

109 Vad beträffar invändningen att kommissionen ska ha underlåtit att motivera det angripna beslutet är även denna väldigt vagt formulerad. Även om invändningen hade kunnat ligga till grund för en prövning ska den motivering som krävs, enligt rättspraxis, dels ge den berörde kännedom om skälen för den vidtagna åtgärden så att denne, i förekommande fall, kan tillvarata sina rättigheter och kan bedöma huruvida beslutet är välgrundat, dels göra det möjligt för unionsdomstolen att pröva beslutets lagenlighet. Kravet på motivering ska bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälens karaktär och det sammanhang i vilket rättsakten antagits (domen i de ovan i punkt 27 nämnda förenade målen Krupp Thyssen Stainless och Acciai mot kommissionen, punkt 129).

110 I målet förefaller kommissionen på ett tillräckligt klart och precist sätt ha angett skälen till sitt beslut att bevilja Kuwait Petroleum, men inte sökandena, nedsättning av böter. Det framgår av skälen 382–385 och 389–393 i det angripna beslutet att kommissionen ansett att de upplysningar som Kuwait Petroleum inkommit med den 12 och den 16 september 2003 samt den 1 och den 9 oktober 2003 genom sin detaljrikedom stärkt kommissionens förmåga att klart fastställa en överträdelse, medan de upplysningar som Nynas inkom med den 2 oktober 2003, trots deras detaljrikedom och att de lämnats självmant, inte stärkte kommissionens förmåga att fastställa en överträdelse, eftersom kommissionen vid denna tidpunkt hade tillgång till de upplysningar som var nödvändiga för att styrka överträdelsens grundläggande delar. Kommissionen angav bland annat vilka övriga källor som den hade tillgång till och som, enligt kommissionen, möjliggjorde ett fastställande av överträdelsens grundläggande beståndsdelar.

111 Detta argument ska således underkännas. Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner tribunalen således att talan ska ogillas i sin helhet vad avser grunden om ej beviljad nedsättning i enlighet med bestämmelserna i avdelning B i 2002 års meddelande om samarbete.

Den ej beviljade nedsättningen i enlighet med riktlinjerna

Parternas argument

112 Sökandebolagen har i andra hand gjort gällande att kommissionen borde ha beaktat deras effektiva samarbete som gick utöver bestämmelserna i 2002 års meddelande om samarbete, enligt punkt 3 i riktlinjerna.

113 Kommissionen har tillbakavisat sökandenas argument.

Tribunalens bedömning

114 Enligt bestämmelserna i punkt 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna kan kommissionen minska böternas grundbelopp för ”att företaget har samarbetat effektivt i förfarandet utanför tillämpningsområdet för [1996 års meddelande] om befrielse från eller nedsättning av böter i kartellärenden”. Unionsdomstolen har härvid preciserat att kommissionen har möjlighet att bevilja nedsättning av böterna enligt bestämmelserna i dessa riktlinjer till ett företag som har samarbetat under ett förfarande till följd av överträdelser av konkurrensreglerna, endast i de fall 1996 års meddelande om samarbete inte varit

tillämpligt (se, för ett liknande resonemang, domen i de ovan i punkt 32 nämnda förenade målen Dansk Rørindustri m.fl. mot kommissionen, punkterna 380–382, och domen i det ovan i punkt 64 nämnda målet BASF mot kommissionen, punkterna 585 och 586).

115 Analogt gäller 2002 års meddelande om samarbete, som ersatte 1996 års meddelande om samarbete, under vissa förutsättningar från den 14 februari 2002 för hemliga kartellbildningar mellan två eller flera konkurrenter i syfte att fastslå priser, produktions- eller försäljningskvoter, uppdela marknader, anbudsuppgörelser inkluderat, samt begränsa export eller import, och omfattar således inte vertikal samverkan eller samverkan som omfattas av artikel 82 EG.

116 Eftersom den ifrågavarande överträdelsen i målet faller under tillämpningsområdet för 2002 års meddelande om samarbete var bestämmelserna i artikel 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna inte tillämpliga på sökandena. Denna grund, om en felaktig bedömning av bestämmelser som således inte är tillämpliga i målet, kan inte godtas då den saknar verkan.

117 Mot bakgrund av det ovan anförda finner tribunalen att sökandenas yrkande om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet ska ogillas.

3. *Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet*

118 Då detta yrkande avser en ändring av det angripna beslutet och eftersom det inte förekommit någon bevisning i det aktuella målet som ger stöd för en nedsättning av bötesbeloppet saknas grund för att bifalla detta yrkande. Talan ska således ogillas i sin helhet.

Rättegångskostnader

119 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna ska tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Kommissionen har yrkat att sökandena ska förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat målet ska kommissionens yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (sjätte avdelningen)

följande:

1) Talan ogillas.

2) Nynäs Petroleum AB och Nynas Belgium AB ska ersätta rättegångskostnaderna.

Jaeger Wahl Soldevila Fragoso

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 27 september 2012.

Underskrifter

Innehållsförteckning

Bakgrund till tvisten 1

Förfarandet och parternas yrkanden 3

Rättslig bedömning 4

1. Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 1 i det angripna beslutet 4

Den felaktiga rättstillämpningen 4

Parternas argument 4

Tribunalens bedömning 5

De uppenbart oriktiga bedömningar som gjordes när Nynäs AB ålades ansvar 7

Parternas argument 7

Tribunalens bedömning 8

– Nynas NV:s självständighet i fråga om affärspolitiken 8

– Moderbolagets agerande på marknaden i fråga och dess roll i överträdelsen 9

– Beaktandet av alltför formalistiska omständigheter 9

2. Yrkandet om ogiltigförklaring av artikel 2 i det angripna beslutet 10

Den ej beviljade nedsättningen i enlighet med bestämmelserna i avsnitt B i 2002 års meddelande om samarbete 10

Den felaktiga rättstillämpningen 13

– Parternas argument 13

– Tribunalens bedömning 13

Den uppenbart oriktiga bedömningen 14

– Parternas argument 14

– Tribunalens bedömning 15

Likhetsprincipen 17

– Parternas argument 17

– Tribunalens bedömning 18

Den ej beviljade nedsättningen i enlighet med riktlinjerna 20

Parternas argument 20

Tribunalens bedömning 20

3. Yrkandet om nedsättning av bötesbeloppet 21

Rättegångskostnader 21